

ПРОБЛЕМА НАСТУПНОСТІ У СИСТЕМІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

У статті розглядається проблема наступності фізичного виховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку; форми та засоби фізичного виховання у закладах дошкільної та початкової освіти.

Ключові слова: наступність, фізичне виховання, дитина дошкільного віку, учень молодшого шкільного віку, заклади дошкільної та початкової освіти.

The article examines the problem of continuity of physical education of children of preschool and primary school age; forms and means of physical education in preschool and primary education institutions.

Key words: succession, physical education, preschool child, primary school student, preschool and primary education institutions.

Забезпечити логічний та найбільш оптимальний перехід від однієї освітньої ланки до іншої можливо лише за умови дотримання наступності змісту освіти між Базовим компонентом дошкільної освіти та концептуальними вимогами Нової української школи [2].

Реалізація принципу наступності між закладами дошкільної та початкової освіти багатоаспектно досліджувалась у наукових та педагогічних працях А. Богуш, З. Борисової, О. Вашуленко, Н. Візгалової, Т. Єрохіної, О. Калмикової, Н. Лубенець, Г. Назаренко, І. Перережко, Т. Поніманської, О. Савченко, В. Сухомлинського, М. Федорової та інших.

На думку багатьох учених (А. Богуш, О. Вашуленко, В. Галузьяк, В. Кузь) фундаментом здійснення наступності є двосторонній зв'язок між дошкільною та початковою ланками освіти, що передбачає врахування закладом дошкільної освіти вимог, що висуваються до майбутнього першокласника, а початковою школою – надбань дошкільного дитинства.

Як зазначає С. Петренко, серед причин, що викликають відокремленість дошкільної освітньої ланки від початкової є невідповідність сучасних шляхів реалізації наступності науковим уявленням про самоцінність кожного вікового періоду розвитку дитини; відсутність опори освітнього процесу на вікові можливості та особливості дітей дошкільного та молодшого шкільного віку [4].

Одними з ключових компетентностей дітей дошкільного віку, згідно з Базовим компонентом дошкільної освіти виступають здоров'язбережувальна та рухова, що формуються в різних видах діяльності, зокрема під час занять фізичними вправами [1]. Продовження у початковій школі відбувається через освітні галузі.

Віковий період шести-семи років є найбільш сприятливим для загального розвитку та формування особистісних якостей дитини, фундаментом для надбання життєво необхідних знань, умінь та навичок. До важливих складових повноцінного гармонійного розвитку зростаючої особистості на всіх вікових етапах належить фізичне виховання. Особливу увагу щодо фізичної підготовки необхідно приділяти в період дошкільного та молодшого шкільного віку, коли відбувається активне формування дитячого організму [3].

Цінність фізичного виховання для зазначеного вікового періоду, полягає у тому, що воно вирішує цілу низьку загальновиховних завдань. Серед яких: формування морально-вольових якостей (витримка, відповідальність, сміливість, наполегливість, цілеспрямованість та ін.), розвиток органів чуття, виховують уміння керувати своєю поведінкою та тілом, координації рухів, встановлення взаємодії з членами колективу та уміння працювати в команді [4, с. 229].

Важливе значення також має систематичність виконання фізичних вправ, оскільки саме систематичний вплив на дитячий організм є запорукою формування фізичних якостей та рухових навичок. Тому сьогодні особливу увагу щодо фізичного виховання дитини слід закцентувати на етапі переходу з закладу дошкільної освіти до початкової школи.

Проблему наступності фізичного виховання дітей дошкільного та учнів молодшого шкільного віку досліджували такі вчені та педагоги як Є. Вільчковський, С. Гавришко, М. Єфименко, Ф. Мороз, Л. Печки, С. Петренко, Д. Чайка та інші.

Реалізація наступності фізичного виховання дитини дошкільного та молодшого шкільного віку має відповідати положенням та вимогам нормативно-правових документів: Закону України «Про освіту», Закону України «Про дошкільну освіту», Базового компонента дошкільної освіти, Державного стандарту початкової освіти, концепції Нової української школи.

Фізичне виховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку має здійснюватись засобами, що покликані забезпечити активний вплив на фізичний розвиток організму дитини (гігієнічна гімнастика, загартовуючі процедури, спеціальні фізичні вправи), а також спрямованими на охорону здоров'я (гігієнічні умови життя та праці, раціональне харчування, сон, перебування на свіжому повітрі) [4, с. 232].

У закладі дошкільної освіти забезпеченню рухової активності дітей приділяється чимало уваги. Відтак, активно проводять ранкову гімнастику, заняття з фізичної культури, рухливі ігри, спортивні свята і розваги. Значну кількість часу діти дошкільного віку проводять на свіжому повітрі.

З приходом до школи, ситуація дещо змінюється. Спостерігається не систематичність проведення ранкової гімнастики; навчальна діяльність учня витісняє час, який раніше було відведено на прогулянки, а урок фізичної культури взагалі часто вважають другорядним, і нерідко

замінюють іншими шкільними предметами, що впливає на зниження активності учнів першого класу [5]. Саме тому дуже важливим є дотримання наступності у системі фізичного виховання, головним завданням якої є саме забезпечення умов для послідовного та логічного продовження фізичної підготовки та розвитку дитини від закладу дошкільної до закладу початкової освіти.

Отже, забезпечити поступовий перехід, у плані фізичного виховання від однієї освітньої ланки до іншої, допоможуть такі форми роботи, як: систематичне проведення ранкової гімнастики, активних фізкультурних хвилинок та перерв між уроками, спортивних свят та змагань, рухливих ігор, по можливості відводити більше часу на прогулянки, екскурсії, проведення уроків на свіжому повітрі [5].

Реалізації наступності фізичного виховання між закладами дошкільної та початкової освіти сприяють такі форми співпраці як: взаємне ознайомлення вихователів та вчителів з навчальними програмами щодо фізичного виховання дітей; взаємовідвідування між вихователем і вчителем відкритих занять та уроків; взаємообмін педагогічним досвідом; участь у конференціях та «круглих столах» з проблем актуальних проблем у системі фізичного виховання закладів дошкільної та початкової освіти; аналіз результатів спільної діяльності з метою пошуку раціональних шляхів забезпечення плавного та логічно вибудованого процесу наступності між ланками дошкільної та початкової освіти.

Таким чином, задля повноцінного фізичного розвитку зростаючої особистості необхідно забезпечити достатній рівень рухової активності під час усіх форм організації фізичного виховання (ранкової гімнастики, занять фізичною культурою, фізкультурних хвилинок, проведення Днів здоров'я, рухливих ігор, спортивних свят і розваг), який має систематично, а найголовніше поступово реалізовуватись на етапі переходу від дошкільної до початкової освіти.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти). Затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2021 №33. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
2. Наступність між дошкільною та початковою освітою. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/nastupnist-mizh-doshkilnoyu-ta-pochatkovoyu-osvitoyu>
3. Мороз Ф., Гавришко С. Стан та розвиток фізичного виховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Витоки педагогічної майстерності. 2016. Випуск 18. С. 228-234. URL: <http://dspace-s.msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/1603/1/Moroz%20....pdf>
4. Петренко С. Наступність у системі фізичного виховання дошкільного навчального закладу і школи. URL: <https://www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2008-05/08psauss.pdf>
5. Федорова М. Реалізація принципу наступності у вихованні дітей 6-7-го років життя (в умовах навчально-виховних комплексів «школа-дитячий садок»). URL:

<http://eprints.zu.edu.ua/22568/1/%D0%9E%D1%81%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%B3.PDF>

Науковий керівник кандидатка педагогічних наук Вінник Т.О.